

Weapons of Mass Distraction

รับเมื่อวันก่อนผมได้อ่านบทความเรื่องหนึ่งซึ่งเขียนถึงเรื่องที่ผมรู้จักคือความฟุ้งซ่านในช่วงปีสองปีที่ผ่านมา โดยบทความดังกล่าวใช้คำนิยามถึงสิ่งนั้นว่าเป็น "Weapons of Mass Distraction" ท่านผู้อ่านอาจจะเจอออกเอนคริบว่าสิ่งนั้นคืออะไร แต่ถ้าท่านกำลังอ่านบทความนี้ไปพร้อมๆ กับการหยิบโทรศัพท์มือถือหรือเปิดหน้าจอบนคอมพิวเตอร์เพื่อเช็คสเตตัสของท่านในโซเชียลมีเดียต่างๆ พฤติกรรมเช่นนั้นแหละครับที่ป็นบ่อเกิดว่าท่านเข้าข่ายตกเป็นเหยื่อของ "Weapons of Mass Distraction" นั้นซ้ำแล้ว

ในฟากตะวันตกอย่างสหรัฐอเมริกา ประเทศที่เรียกได้ว่าให้ความสำคัญกับ "โอกาส" และมีวัฒนธรรมการทำงานที่ให้คุณค่ากับการทุ่มเททำงานเพื่อบรรลุสู่ American Dream ของทุกคน เริ่มมีความกังวลเกี่ยวกับประเด็นเรื่อง "Weapons of Mass Distraction" นี้มาเรื่อยๆ แล้ว เพราะโซเชียลเน็ตเวิร์กต่างๆ ถูกมองว่า "กินเวลา" ในชีวิตของเรา มักจะถูกนำมาใช้อย่างบ่อยครั้งอย่างแยกไม่ออกระหว่างชีวิตงานและชีวิตส่วนตัว และถ้าท่านลองไปเสิร์ชดูก็จะเห็นบทความหลายๆ ที่ชี้ให้เห็นข้อดีและข้อเสียของการใช้โซเชียลเน็ตเวิร์กต่างๆ มากมาย

อันที่จริงในประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์เราเองโซเชียลเน็ตเวิร์กมีมานานแล้ว แต่เป็นในรูปแบบที่ไม่เหมือนปัจจุบัน เช่น "สภาקה" ที่เรารู้จักกันนั้นแหละครับ ยกตัวอย่างเช่นในประเทศอังกฤษ เราทราบกันดีว่านับแต่สมัยโรมันศูนย์กลางของหมู่บ้านในการพบปะพูดคุยและดื่มสังสรรค์กัน ในยุคประมาณช่วงกลางศตวรรษ 1600's เป็นยุคที่วัฒนธรรมการดื่มในร้านกาแฟถูกนำเข้ามาจากฝั่งประเทศอาหรับ และเริ่มเป็นที่นิยมของผู้คนในเมืองหลวง เป็นสถานที่ที่ผู้คนจากหลากหลายสังคมใช้ในการดื่มกาแฟและแลกเปลี่ยนความเห็น แลกเปลี่ยนข่าวสาร เก็บตกข่าวซุบซิบ ทำธุรกรรมในบางเรื่อง รวมถึงใช้เป็นสถานที่รับส่งจดหมายและข้อความต่างๆ ถึงกันได้อีกด้วย

วัฒนธรรมสภาקהในอังกฤษยุคนั้น จะเห็นได้ว่าก็ทำหน้าที่เป็นช่องทางในกลไกสังคมที่ก่อให้เกิดการ "แชร์" เรื่องราวต่างๆ ที่ดูเหมือนจะก่อให้เกิดความกังวลกับหลายๆ ฝ่ายว่าส่งผลกระทบต่อวิถีดั้งเดิมของการเรียนรู้ ถูกมองว่าเป็นสถาบันที่ลดทอน Productivity ของผู้คน เพราะช่วงเวลาที่ดื่มกาแฟกลายเป็นสิ่ง

ที่ทุกคนที่ติดใจตั้งแต่ดั่งดรอ และการแว่มาดื่มกาแฟเพียงแก้วเดียวกลางช่วงเวลาที่น่าถวิลหาความเป็น ได้ฟังเรื่องราวที่น่าสนใจจากพ่อค้าแม่ค้า ชนชั้นปกครอง นักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์ ฯลฯ และโดยเฉพาะบรรดานักเรียน นักศึกษา ที่หันมาเปิดสมองรับความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากคนแปลกหน้า แทนที่จะให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในห้อง

แต่ข้อดีของสภาקהในยุคนี้ก็ไม่อาจมองข้ามได้ว่าถ้าท่านนักเศรษฐศาสตร์อย่าง Adam Smith ก็เขียนมาสเตอร์พีซของเขา "The Wealth of Nations" ในสำเนาแฟ้มหนึ่งที่เป็นร้านประจำของนักวิชาการหัวกะทิในยุคนี้หลายคน ซึ่งถ้าหากเรื่องอ้างดังกล่าวเป็นจริงนั้นก็หมายความว่า สภาקהในยุคนี้มันกำลังเป็นสถานที่แห่งสังคมที่มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อ นวัตกรรมทางความคิดมากมายที่ส่งผลกระทบต่อโลกยุคปัจจุบันหลายๆ อย่างทีเดียว

ปัจจุบันบทบาทของสภาקהแห่งหนึ่งที่แพลตฟอร์มทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เอื้อให้คนสามารถแลกเปลี่ยนความเห็นเรื่องต่างๆ กับคนที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ซึ่งหลายบทความมีข้อถกเถียงไว้ว่าโซเชียลมีเดีย และโซเชียลเน็ตเวิร์กจะเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญและสร้างมูลค่าเพิ่มได้มหาศาลจากระบบเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับ Improved Communications และ Collaboration

ถ้ามองกันในแง่ของ Productivity บางแนวคิดก็บอกว่าลักษณะทั่วไปของคนที่ใช้โซเชียลมีเดียและโปรแกรมหลากหลายในการสื่อสาร จะมีโอกาสที่สร้างสรรค์งานได้ดีกว่าและทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดีกว่า ซึ่งส่งผลให้ Productivity ดีขึ้น แต่ภาพความจริงเป็นเช่นนั้นหรือไม่ เรายังไม่มีคำตอบที่ชัดเจน แต่โดยส่วนตัวแล้วผมกลับคิดว่าเราเข้าถึงโซเชียลเน็ตเวิร์กและโซเชียลมีเดีย น่าจะนำมาซึ่งปัญหาปวดหัวสำหรับ Productivity เสียมากกว่า

ผมมองเรื่องนี้คล้ายกับปัญหาโลกแตกใกล้ตัวคือเรื่องคนสูบบุหรี่ ในหนึ่งวันทำงานถ้าหากเราไม่พักเบรกสูบบุหรี่เสีย 4 ครั้ง พักครั้งละ 15 นาที นั่นเท่ากับว่าเราเสียเวลาในการทำงานไปแล้ว 1 ชั่วโมงใน 1 วัน ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนจะมอง 15 นาที 4 ครั้งดังกล่าวอย่างไร บางคนอาจจะบอกว่าเราได้พักสมอง 15 นาที จะช่วยให้กลับมามีงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น บ้างก็บอกว่าการได้พักสูบบุหรี่นั้นลดทอนสูบบุหรี่ที่ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดี และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ๆ ได้ แต่

หุ่นส่วนประเทศไทย
ดร.พรสชา กุลสิน
นิตยสารผู้จัดการ
ฉบับพิเศษ

ผมเชื่อว่าไม่ใช่ทุกคนที่จะคิดและทำได้แบบนี้

เช่นเดียวกัน ท่านที่ใช้โซเชียลมีเดียเป็นประจำ เคยลองจินตนาการว่าใน 1 วันทำงาน ท่านใช้เวลากับสิ่งเหล่านี้ไปมากแค่ไหน แล้วลองตั้งคำถามกับตัวเองว่า เรากำลังใช้เวลากับเรื่องที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับตัวเราโดยตรงมากเกินไปหรือไม่ ผมคิดว่าโซเชียลมีเดียเป็นแพลตฟอร์มที่ส่งผลให้เราพยายามเชื่อมโยง "ตัวตน" เข้ากับเรื่องราวทุกอย่างในโลกออนไลน์มากเกินไป ส่งผลให้เราเกิดทัศนคติในหัวที่ว่า "ไม่อยากพลาด" เรื่องราวต่างๆ ที่มีคนพูดถึงแม้จะเกี่ยวข้องกับเราหรือไม่สำคัญหรือไม่ก็ตามที่

จะบอกว่าเป็นปัญหาไม่ได้เกิดจากการเติบโตอย่างรวดเร็วของเครื่องมือโซเชียลมีเดียหรือเทคโนโลยีที่ทำให้โทรศัพท์มือถือเป็นอวัยวะสำคัญของเรา ผมมองว่าไม่ใช่ว่าจะไม่ใช่ ก็มิใช่อย่าง tool ที่ใช้ประจำ และคิดว่ามันเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้อะไรหลายๆ อย่างง่ายขึ้นในการดำเนินชีวิต แต่ปัญหาอยู่ที่การพิจารณาความเหมาะสมของผู้ใช้มากกว่า หลายครั้งที่เรามักมีประชุมหรือสัมมนาห้องใหญ่ๆ มองเห็นได้เลยครับว่าหลายคนก้มหน้าก้มตาอยู่กับโทรศัพท์มือถือตัวเองแทนที่จะตั้งใจฟังเรื่องราวที่น่าสนใจจากเพื่อนร่วมงาน

นอกจากนี้แล้ว สิ่งสำคัญอีกเรื่องที่ผมเกรงว่าจะเป็นผลต่อเนื่องจากการเสพข้อมูลต่างๆ มากไปก็คือเราจะขาดพื้นฐานในการวิเคราะห์เหตุและผลครับ เพราะข้อมูลในสารบบมีมากมายเหลือเกินที่ให้เสพ อ่านเรื่องนั้นจบก็ไปเรื่องอื่นต่อ เพื่อที่จะบอกตัวเองและคนอื่นได้ว่าทันข่าวและทันเป็นหัวข้อในการแชร์กับเพื่อนคือได้ ขณะที่ยังไม่ทันได้วิเคราะห์เรื่องราวที่มากที่ไป ส่งผลให้เราเห็นกันบ่อยๆ ถึงข้อมูลข่าวเท็จที่แพร่กระจายมากมาย

ผมก็บอกไม่ได้หรอกครับว่าจะมีวิธีหุ้หุ้เจ้า Weapons of Mass Distraction นี้อย่างไร แต่อยากให้ผู้ที่ใช้โซเชียลมีเดียทุกคนพัฒนาและหาวิธีการใช้เครื่องมือเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์กับตัวเองและส่วนรวมมากขึ้นครับ